

РЕЦЕНЗИЯ

на **проф. д-р Атанас Харалампиев Дерменджиев,**

член на Научно жури в конкурс за заемане на

академичната длъжност

“Професор”

в научна област 4. Природни науки, математика и информатика,
професионално направление 4.4. Науки за Земята (Регионална, политическа
география и сигурност),

обявен в Държавен вестник, бр. 103/2017 г. за нуждите на катедра
“Регионална и политическа география”, Геолого-географски факултет, Софийски
университет „Св. Климент Охридски“

I. Данни за конкурса

Конкурсът за **“професор”** по „Регионална, политическа география и сигурност“ е обявен по предложение на катедра “Регионална и политическа география“ при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски“ след последователни положителни решения на Факултетския съвет на ГГФ и Академическия съвет на Университета.

Същият е обнародван в Държавен вестник, бр. 103, 2017 г..

Документи за конкурса е подал един кандидат – **доц. д-р Марин Рахнев Русев.**

В съответствие със законовите държавни изисквания, с вътрешноуниверситетските правила и нормативните документи отбелязваме правното основание за реализиране на процедурата.

Формираното научно жури със заповед на Ректора на СУ предопределя участието ми в настоящия конкурс в качеството на член на същото и рецензент на процедурата.

II. Данни за кандидата.

Марин Рахнев Русев е завършил средното си образование в гимназия „Д. Чинтулов“, гр. Сливен през 1979 г., а висшето през 1986 г. в Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

От 1986 до 1990 г. е учител по география в 4 СОУ „Н. Вапцаров“, гр. София, след което постъпва на работа в СУ като инспектор в катедра „Социално-икономическа география“ на ГГФ.

Впоследствие е старши асистент и главен асистент към същата катедра.

През 1994 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ (по икономическа и социална география) във факултета по География и геоекология на Санкт-Петербургския държавен университет.

В настоящия момент е доцент в катедра „Регионална и политическа география“, бивш ръководител на същата, ръководител на магистърска програма „Регионална и политическа география“, член на Общото събрание на СУ, на ФС на ГГФ, Председател на Асоциацията на професионалните географи и регионалисти в България, член на множество обществени и научни организации, научен ръководител на докторанти към катедрата, и пр.

Владее английски и руски език.

III. Научно творчество на кандидата

В конкурса за „професор“ по „Регионална, политическа география и сигурност“ доц. д-р Марин Рахнев Русев участва с 39 научни публикации, обособени в следните раздели:

1. Научни монографии, учебни пособия и сборници

Автосправката на кандидата за този раздел включва 8 заглавия.

За рецензиране приемаме 6 от тях.

Учебниците за средния курс на българското образование отчитаме като допълнителен продукт, аргументиращ аспирациите на кандидата към заемане на академичната длъжност „професор“.

Публикациите в този раздел обособяваме в три групи:

- Научни и научно-образователни;
- Университетски пособия;
- Научни сборници, инициирани, обработени и академично аргументирани чрез задълбочени предговори и допълнителни пояснения от доц. д-р Марин Русев.

В **първия раздел** отнасяме монографиите „Обществена география“ и „Електорална география на България“ (в съавторство с П. Владимирова).

Възприемаме първата монография като основно ядро в научните изследвания на доц. д-р Марин Русев.

Същевременно тя играе ролята на матрица по отношение на начина на преподаване на обществената география във висшите училища в България. И не само там.

Поради полемичния характер на много от изложените тези и добре очертаващата се позиция на автора в това отношение считаме, че нейното присъствие в научно-образователния живот на университетската българска география е осезаемо.

Критичните ни бележки са свързани със спазване на санитарен баланс между географията и тангентиращите я „щекотливи“ „съвременни“ науки като социология, политология и производната (?) им геополитика.

Многоспектърността на обществения сектор предопределя многопосочността и донякъде липсата на акцент в подобно изследване, която предвид изложеното не

считаме за недостатък, а за провокация към онези, които се занимават с тази проблематика.

Особено полезен за географите от хуманитарния спектър е информационният масив от информация, играещ ролята на поле за по-нататъшна научна и оперативна дейност.

Монографията „Електорална география на България“ ни предоставя възможността да „погледнем“ електоралния процес през териториалната призма, където той ни разкрива както пространствените аспекти на политическото поведение, както партийноидеологическите виждания и „възжеления“, така и териториалния резултат от приложените механизми, предполагащи легитимността на вота и реалната обективизация на политическите настроения на „електората“.

Практическата приложимост на това изследване би се осъществило в условия на двупосочно възприемане и изискуемата степен на подготвеност.

Само по себе си обаче то има своя принос поне в полето на научната, абстрактната електорална българска действителност.

А това (може да се приеме и като критична бележка) би могло да се осъществи, когато и науката география, и обществените структури, припознаят територията и пространството не като синоними, а като отношения на частното към цялото.

Във **втория раздел** отнасяме учебното пособие „Политическа география, геополитика и сигурност“. Макар и в редуциран вид, предвид съответните потребители, то изпълнява ролята на предписание за реализиране на научнообосновано указание предвид динамиката на обществените процеси. Задълбоченият списък на препоръчителната и използваната литература аргументира сериозните познания на кандидата в тази област.

В **третия раздел** изпъкват както научните качества на доц. д-р Марин Русев, така и мембранната му душевна нагласа към обществените процеси в „по-старо“, ново и най-ново време.

Академичната обосновка на необходимостта от завръщане към класиците на икономическата и политическата география, към геополитиката и географията на човека възприемаме като припознато научно и социално задължение на кандидата. Това заслужава адмирации. Още повече, че е съпроводено не само с ретроспективни въведения, а и с със съвременни научни коментари и анализи.

2. Научни студии и статии

В тази група доц. д-р Марин Русев участва с 22 публикации. Всички са свързани с тематиката на конкурса.

Географията“ на изданията, в които са публикациите е балансирана в структурно и териториално отношение. 17 от тях са публикувани в България, а 5 в чуждестранни научни издания.

Провокиран от съвременното състояние на обществената география и свързаните с нея въпроси за националната сигурност доц. Русев предлага свои подходи, анализи и критики, както и варианти за разрешаване на проблемите.

Моделът за географското присъствие в обществените процеси, както и свързаните с него въпроси за сигурността възприемаме като реална възможност за приложение в географска среда.

Така още веднъж се потвърждава големият потенциал на обществената география при подбора на механизми на териториално въздействие, провокиран от специфичния териториален избор и анализ.

3. Публикувани доклади в сборници от научни конференции

В автосправката на доц. д-р Марин Русев са отбелязани 9 публикувани доклада. Те съответстват на научния му профил и на посоката на кандидатстване.

5 от тях са в български научни сборници, а 4 – в международни.

В 2/3 от публикациите доц. д-р Марин Русев е водещ автор.

Третира се актуални въпроси на обществената, политическата география и геополитиката, на устойчивото развитие, сигурността и належащата необходимост от организация на академичната общност.

Особено последното е въведено в рамките на научната обосновка и го считаме за определена новост, не защото не е известно, а защото се официализира като академична гласност.

Разработките от тази група имат актуален и приложен принос. В някои от тях акцентът е върху локални проблеми, които в контекста на общото научно внушение не са изолирани. Това дава възможност да отчетем както стратегическите нагласи на автора, така и адаптивността му към нагнетената териториалност, от която той черпи адекватни аргументи за своята позиция.

В този смисъл препоръката ми е свързана с намирането на „тънката“ граница между ефектното и ефективното при анализ на третираната проблематика.

IV. Научни приноси

Приносните моменти в научните публикации на доц. д-р Марин Русев откроявам в две направления:

1. Теоретико-методологични.

Те са свързани с:

- Изработването на модели на съвременната структура на географската наука и мястото на обществената география в нея;
- Обосноваване на значението на геополитическия и политикогеографския анализ в системата на динамизация на поведението на политическите сили с оглед изграждането на обективни стратегии и политики на поведение.

2. Практико –приложни:

- Изработване на териториални модели за прилагане на политикогеографския подход в реални конфликтни региони;

- Изясняване на същността и предимствата на електоралната география с оглед корелацията на поведенческата същност на електората и реализиране на определени политико-научни цели.
- Предлагане на критерии, индикатори и показатели за стимулиране на териториалната социална, политическа и икономическа сигурност.

V. Преподавателска и обществена дейност

Считаме, че тя играе изключителна роля при оценката на кандидата за присвояване на научното звание „професор“, тъй като конкурсната длъжност изисква професионално и активно участие не само в научния и обществения, но и в непосредствения образователен процес.

Представената справка, фиксираща преподавателската ангажираност на доц. д-р Марин Рахнев Русев доказва не само съпричастността му в преподавателския живот на ГГФ, но и същата в други университетски структури и специалности в България – Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, ПУ „П. Хилендарски“ и пр.

Аудиторната му заетост далеч надхвърля изискуемия норматив.

Впечатляваща е и извънаудиторната дейност, изразяваща се в участие в катедрени и факултетски инициативи, ръководство на докторанти, дипломанти, експертна дейност и пр.

В академичните среди доц. д-р Марин Русев е припознат като двигател на професионалния живот, не само защото е Председател на най-голямата географска „гилдия“ в България, а и поради адекватните му участия при решаване на многобройни професионални и обществени проблеми, свързани с географията и географите у нас.

В областта на сигурността той е предпочитан лектор във висшите военни учебни заведения в България, което е доказано с участието му в лекционния живот

в тях, с получените награди, адекватни на положените от него усилия за осигуряването на сигурността.

Това е доказателство за необходимостта от географски знания в сфери, които на пръв поглед са извън нейния обхват.

Заключение

Като отчитам спазването на всички изисквания по процедурата, научно-изследователските възможности, преподавателската ангажираност и компетентността на кандидата, както и въз основа на личните ми впечатления и съвместната професионална работа, си позволявам с пълна убеденост да предложа на членовете на Научното жури да гласуват положително („ЗА“) **присъждане на академичното звание „професор“ на Марин Рахнев Русев в научна област 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4. Науки за Земята (Регионална, политическа география и сигурност),**

27. 04. 2017

Проф. д-р Атанас Дерменджиев